

معشوق در شعر شاعران فارسی سرا

مؤلف:

افسانه امدی

سرشناسه	: احمدی، افسانه، ۱۳۵۳ -
عنوان و نام پدیدآور	: معشوق در شعر شاعران فارسی سرا/ مولف افسانه احمدی.
مشخصات نشر	: ایلام: نگارستان غرب، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	: ۷۸ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۸۹۷۳-۱۱-۹ ریا۱۹۰۰۰۰
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۷۷ - ۷۸.
موضوع	: معشوقه در ادبیات
موضوع	: Mistresses in literature
موضوع	: شعر فارسی - ایران - ایلام (استان) -- قرن ۱۴ -- تاریخ و نقد
موضوع	: Persian poetry -- Iran -- Ilam (Province) -- 20th century -- History and criticism
موضوع	: شعر فارسی - ایران - ایلام (استان) -- قرن ۱۴ -- مجموعه ها
موضوع	: Persian poetry -- Iran -- Ilam (Province) -- 20th century -- Collections
موضوع	: شعر فارسی - ایران - ۱۴ -- مجموعه ها
موضوع	: Persian poetry -- 20th century -- Collections
رده بندی کنگره	: PIR ۱۳۹۷۴۰۰۹/م۶۰۱۳
رده بندی دیویی	: ۸۴۳/۰۰۸۳۵۴۳
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۲۱۵۸۱۷

نام کتاب: معشوق در شعر شاعران فارسی سرا

مولف: افسانه احمدی

چاپ و لیتوگرافی:

انتشارات: نگارستان غرب

طراحی جلد: ابراهیم کرمان

صفحه آرایی: ابراهیم کرمان

چاپ اول: ۱۳۹۷

شمارگان: ۱۰۰۰

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۹۷۳-۱۱-۹

قیمت: ۱۹۰۰۰ تومان

آدرس مرکز پخش:

عنوان	صفحه
-------	------

پیشگفتار.....	۷
---------------	---

مقدمه.....	۸
------------	---

فصل اول

۱-۱- تعریف واژه‌ها و اصطلاحات فنی و تخصصی.....	۱۳
--	----

۱-۱-۱- عشق.....	۱۳
-----------------	----

۱-۱-۲- معشوق.....	۱۳
-------------------	----

۲-۱- عشق در ادب فارسی.....	۱۳
----------------------------	----

۳-۱- عشق در شعر معاصر فارسی.....	۱۴
----------------------------------	----

۴-۱- معشوق در شعر فارسی.....	۱۵
------------------------------	----

۵-۱- معشوق در دوره‌ها-مختلاف.....	۱۶
-----------------------------------	----

۱-۵-۱- معشوق در سبکامامان.....	۱۷
--------------------------------------	----

۲-۵-۱- معشوق دوره بینابین: ه سده سلجوقی (قرن ششم).....	۱۹
--	----

۳-۵-۱- معشوق در سبک عراقی.....	۲۱
--------------------------------	----

۴-۵-۱- معشوق در مکتب وقوع.....	۲۲
--------------------------------	----

۵-۵-۱- معشوق در سبک هندی.....	۲۳
-------------------------------	----

۶-۵-۱- معشوق در شعر معاصر.....	۲۴
--------------------------------	----

۶-۱- انواع معشوق در شعر فارسی.....	۲۵
------------------------------------	----

۷-۱- معشوق مذکر.....	۲۶
----------------------	----

فصل دوم

۱-۲- مقدمه.....	۳۱
-----------------	----

۲-۲- معشوق در شعر جلیلی صفریگی (مجموعه الیمایس).....	۳۱
--	----

۱-۲-۲- انواع معشوق در شعر صفریگی.....	۳۳
---------------------------------------	----

۲-۲-۲- القاب و نام‌های شاعرانه معشوق در شعر صفریگی.....	۳۴
---	----

۳-۲-۲- توصیف ظاهری معشوق در شعر صفریگی.....	۳۵
---	----

۴-۲-۲- اوصاف شاعرانه مثبت و منفی معشوق در شعر صفریگی.....	۳۷
---	----

۱-۴-۲-۲- اوصاف مثبت.....	۳۷
--------------------------	----

۲-۴-۲-۲- اوصاف منفی.....	۳۸
--------------------------	----

۳-۲- معشوق در شعر سپیدنامه (و عشق این ماه سرگردان).....	۳۹
---	----

۱-۳-۲- انواع معشوق در شعر سپیدنامه.....	۳۹
---	----

- ۲-۳-۲- القاب و نام‌های شاعرانه معشوق در شعر سپیدنامه ۴۱
- ۳-۳-۲- توصیف ظاهری معشوق در شعر سپیدنامه ۴۱
- ۴-۳-۲- اوصاف شاعرانه مثبت و منفی معشوق در شعر سپیدنامه ۴۳
- ۴-۳-۲- ۱- اوصاف مثبت ۴۳
- ۴-۳-۲- ۲- اوصاف منفی ۴۴
- ۴-۲- معشوق در شعر نعمت‌الله داودیان (مجموعه برای من که دلگیرم) ۴۵
- ۴-۲- ۱- انواع معشوق در شعر نعمت‌الله داودیان ۴۵
- ۴-۲- ۲- القاب و نام‌های شاعرانه معشوق در اشعار نعمت‌الله داودیان ۴۷
- ۴-۲- ۳- توصیف ظاهری معشوق در شعر نعمت‌الله داودیان ۴۸
- ۴-۲- ۴- ۱- اوصاف شاعرانه مثبت و منفی معشوق در شعر نعمت‌الله داودیان ۴۹
- ۴-۲- ۴- ۱- اوصاف مثبت ۴۹
- ۴-۲- ۴- ۲- اوصاف منفی ۵۰
- ۵-۲- معشوق در شعر حجت به بدخود (مجموعه به تنهایی تکیه می‌زنم) ۵۱
- ۵-۲- ۱- انواع معشوق در شعر حجت به بدخود ۵۱
- ۵-۲- ۲- القاب و نام‌های شاعرانه معشوق در شعر حجت به بدخود ۵۲
- ۵-۲- ۳- توصیف ظاهری معشوق در شعر حجت به بدخود ۵۲
- ۵-۲- ۴- اوصاف شاعرانه مثبت و منفی معشوق در شعر حجت به بدخود ۵۳
- ۵-۲- ۴- ۱- اوصاف مثبت ۵۳
- ۵-۲- ۴- ۲- اوصاف منفی ۵۴
- ۶-۲- معشوق در شعر عبدالجبار کاکایی (مجموعه با تو این ترانه شنیدنی است) ۵۴
- ۶-۲- ۱- انواع معشوق در شعر کاکایی ۵۶
- ۶-۲- ۲- القاب و نام‌های شاعرانه معشوق در شعر کاکایی ۵۷
- ۶-۲- ۳- توصیف ظاهری معشوق در شعر کاکایی ۵۸
- ۶-۲- ۴- اوصاف شاعرانه مثبت و منفی معشوق در شعر کاکایی ۵۹
- ۶-۲- ۴- ۱- اوصاف مثبت ۵۹
- ۶-۲- ۴- ۲- اوصاف منفی ۵۹
- ۷-۲- معشوق در شعر آزاد کاعباسی (مجموعه راس ساعت گریستن) ۶۰
- ۷-۲- ۱- انواع معشوق در شعر آزاد کاعباسی ۶۱
- ۷-۲- ۲- القاب و نام‌های شاعرانه معشوق در شعر آزاد کاعباسی ۶۲
- ۷-۲- ۳- توصیف ظاهری معشوق در شعر آزاد کاعباسی ۶۳
- ۷-۲- ۴- اوصاف شاعرانه مثبت و منفی معشوق در شعر آزاد کاعباسی ۶۴
- ۷-۲- ۴- ۱- اوصاف مثبت ۶۴

- ۶۴..... ۲-۴-۷-۳- اوصاف منفی
- ۶۵..... ۸-۲- معشوق در شعر ظاهر سارایی (مجموعه به هرچه تازه سلام)
- ۶۶..... ۱-۸-۲- انواع معشوق در شعر ظاهر سارایی
- ۶۶..... ۲-۸-۲- القاب و نام‌های شاعرانه معشوق در شعر ظاهر سارایی
- ۶۷..... ۳-۸-۲- توصیف ظاهری معشوق در شعر ظاهر سارایی
- ۶۸..... ۴-۸-۲- اوصاف شاعرانه مثبت و منفی معشوق در شعر
- ۶۸..... ۱-۴-۸-۲- اوصاف مثبت
- ۶۸..... ۲-۴-۸-۲- اوصاف منفی
- ۶۸..... ۹-۲- معشوق در شعر حبیب اله بخشوده (مجموعه دخترم باران)
- ۶۹..... ۱-۹-۲- انواع معشوق در شعر حبیب اله بخشوده
- ۷۰..... ۲-۹-۲- القاب و نام‌های شاعرانه معشوق در شعر حبیب اله بخشوده
- ۷۰..... ۳-۹-۲- توصیف ظاهری معشوق در شعر حبیب اله بخشوده
- ۷۱..... ۴-۹-۲- اوصاف شاعرانه مثبت و منفی معشوق در شعر حبیب اله بخشوده
- ۷۱..... ۱-۴-۹-۲- اوصاف مثبت
- ۷۱..... ۲-۴-۹-۲- اوصاف منفی
- ۷۱..... ۱۰-۲- معشوق در شعر بهروز یاسمی (تقویم شاهان تازه)
- ۷۲..... ۱-۱۰-۲- انواع معشوق در شعر بهروز یاسمی
- ۷۳..... ۲-۱۰-۲- القاب و نام‌های شاعرانه معشوق در شعر بهروز یاسمی
- ۷۳..... ۳-۱۰-۲- توصیف ظاهری معشوق در شعر بهروز یاسمی
- ۷۳..... ۴-۱۰-۲- اوصاف شاعرانه مثبت و منفی معشوق در شعر بهروز یاسمی
- ۷۳..... ۱-۴-۱۰-۲- اوصاف مثبت
- ۷۴..... ۲-۴-۱۰-۲- اوصاف منفی
- ۷۵..... سخن پایانی
- ۷۷..... منابع

پیشگفتار

ادبیات غنائی ایران همواره خالق آثار بسیار زیبا و عاشقانه‌ای در مورد عاشق و معشوق بوده که در عمده‌ی این آثار معشوق همواره عنصری کامل است. شعرای پیشین و معاصر در بیان جلوه‌های معشوق دست به مبالغه و بزرگ‌نمایی‌ها و اوصافی به دور از ذهن برای بیان جلوه‌های زیبایی و وصف آن‌ها پرداخته‌اند. از آنجا که شاعران استان ایلام نیز از این ویژگی‌ها و بیان مستثنا نبوده‌اند و طی چند دهه‌ی اخیر ظرفیت‌های بالای خود را نشان داده‌اند و در همین راستا مجموعه شعرها و شاعران برجسته‌ای را به قلمرو گستره ادبیات کشور معرفی نموده‌اند. تحقیق و پژوهش در مورد شعر ایلام و عناصر تشکیل‌دهنده آن بهت شناساندن شعر فارسی ایلام به مخاطب از اهمیت بالایی برخوردار است. هدف از پژوهش حاضر بررسی جایگاه معشوق در شعر فارسی ایلام با تکیه بر اشعار نه تن از شاعران ایلام با استفاده از روش توصیفی و تحلیلی و گردآوری کتابخانه‌ای است. نتایج حاصل از این تحقیق نشان می‌دهد که معشوق در شعر فارسی ایلام دارای جایگاه و انواع متفاوت و همچنین صفات مثبت و منفی و القاب گوناگون شاعرانه‌ای است که این تحلیل بر سرچشمه گرفته است؛ همچنین دارای اشتراکاتی از قبیل: توصیف جمال معشوق، جور و جفا، بی‌وفایی، کبر و ناز، عهدشکنی، فتنه‌انگیزی، وصف ظاهر و... می‌باشند.

مقدمه

عشق یکی از مضامین اصلی ادب غنائی در همه دوره‌ها بوده معشوق به عنوان قطب و محور اصلی داستان پایان‌ناپذیر عشق در همه ی دوره‌ها در آثار حوزه‌ی ادب غنائی چه به عنوان معشوق زمینی و چه معشوق آسمانی با شکل و شمایل رفتاری خاص حضوری چشمگیر دارد. از آنجا که درون ما سرشار از عواطف گوناگونی همچون عشق، غم، امید، یاس، شادی و نظایر آن است، «شاهکارهای ادبی جهان سرشار از عواطف عام و مسائل مشترک انسانی‌اند» (فتوحی، ۱۳۸۵: ۶۸) و به همین جهت شعر غنائی صمیمانه‌ترین نوع شعر و آیینی‌ی شخصیت حقیقی شاعر است (پور نامداریان، ۱۳۸۰: ۵۳).

نوع نگرش شاعران پارسی‌گو در طول تاریخ ادبیات فارسی به معشوق متفاوت بوده است. معشوق شعر فارسی در ده‌های آغازین؛ یعنی در سبک خراسانی، معشوقی زمینی است. شاعر سبک خراسانی واقع‌گراست و دوست دارد، به آنچه در طبیعت و اطراف خود می‌بیند، بپردازد و کمتر اتفاق می‌افتد که شاعر به شرح یافته‌ای ژرف و دیرینه و ذهنی رو آورد. در نزد او معشوق مقام والایی ندارد و حتی گاهی مقام او پست است. معشوق گاهی یک و گاهی کنیز شاعر است. از این رو همیشه صحبت از وصال است نه از فراق (شمیسا، ۱۳۷۹: ۶۷). حال آنکه در دوره‌های بعد و در سبک عراقی جریان به گونه‌ای دیگر است. در غزل‌های سبک عراقی معشوق عیب خود را است داده و دیگر مقام معشوق پست نیست؛ بلکه چنان والا است که قابل اشتباه با معبود است (همان، ۲۵۹).

در این نوع که صورتاً تفاوتی با شعرهای عاشقانه‌ی بنیادین و عاشقانه‌ی عرفانی ندارد. اگر دقت کنیم برمی‌آید که معشوق چندان که باید جاذبه‌ی جمال و خیر و وضوح ندارد. در این عاشقانه‌ها معشوق یا غایب است یا بدون چشم و چهره و ابرو است. فاقد جسمانی و محتوای جسمی است و حتی فاقد جنس است و غالباً نمی‌توان فهمید مذکر است یا مؤنث (خرمشی، ۱۳۷۲: ۱۱۶۸). که آن را معشوق ادبی- اجتماعی یا معشوق اساطیری نامیده‌اند. اصولاً معشوق شعر غنائی ادب فارسی موجودی است کلی که حتی نمی‌شود تشخیص داد، مرد است یا زن. معشوق موجودی است قدسی دست نیافتنی و ظالم و جابر و خون‌خوار که تقریباً نوعی بیماری سادیسزم دارد (شفیعی کدکنی، ۱۳۸۰: ۲۳).

اما هرچه به دوران معاصر نزدیک‌تر می‌شویم، جلوه‌ی معشوق نیز در شعر فارسی دگرگون می‌شود. اندک‌اندک کلیت معشوق در شعر غنائی کمتر می‌شود. در این دوره چهره‌ی معشوق آشکارتر و مشخص‌تر شده است. شعرا از شکل موهوم معشوق گریزان شدند و به مسائل ملموس درباره‌ی عشق و روابط عاشقانه‌ی میان دو انسان روی آوردند. (همان: ۶۲) اما با این وجود معشوق شعر معاصر هرچند از جنبه‌ی کلیت و موهوم بودن فاصله گرفته است، اما در شعر برخی شاعران معاصر چهره‌ای به خود گرفته است که حالتی اساطیری و رویاگونه دارد. جنسیت او برای مخاطب آشکار است، شاعر او را به دقت

توصیف می‌کند؛ اما پاره‌ای صفات معشوق و برخی داده‌های پس‌زمینه‌ای تصویری از او می‌سازند که او را از یک انسان امروزی و کاملاً زمینی دور می‌کند. باین‌حال در اشعار شاعران سایر اقوام ایران چه سروده‌های محلی و چه سروده‌های آنان به زبان فارسی نیز چنین است.

www.ketab.ir